

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“ข่าว” หรือความเคลื่อนไหวหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน แต่ละนาที ในทั่วทุกมุมโลก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เป็นเรื่องที่ประชาชนทั่วโลกต่างให้ความสนใจและมีพฤติกรรมในการเฝ้าติดตามข่าวสารเหล่านั้นแตกต่างกันออกไป ทำให้พวกเขารับรู้ตระหนักถึงและเกิดความเข้าใจกับความเป็นไปทางสังคมทั้งในสังคมที่พวกเขาอยู่และสังคมอื่น ๆ ที่สัมผัสไม่ได้ด้วยตนเองได้ ดังที่ Lasswell (1948) กล่าวไว้ว่า “...ข่าวทำหน้าที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสังคมที่สลับซับซ้อน ด้วยการทำให้คนทั่วไปสามารถรับรู้ข้อมูลที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยตัวเองได้ ข่าวจึงเปรียบเสมือนหน้าต่างของโลก แต่ที่หน้าต่างของโลกใบนี้ก็มีหลากหลายขนาด ขนาดเล็กที่สุดไปจนถึงใหญ่ที่สุด ด้วยเหตุที่ขนาดของหน้าต่างที่แตกต่างกันออกไปนี้เอง ก็ทำให้ผู้คนรับรู้และเข้าใจภาพของสังคมโลกแตกต่างกันออกไปด้วย สุดแท้แต่ว่าจะเลือกเปิดหน้าต่างบานใดออกไปดูเหตุการณ์...” นอกจากการเลือกมองภาพผ่านหน้าต่างบานใดแล้ว ภาพความเข้าใจยังขึ้นอยู่กับลักษณะของกระจกว่าใสหรือขุ่นมัว ทิศทางที่หน้าต่างบานนั้นหันออกไป หรือแม้แต่ว่าเรายืนดูในตำแหน่งใดด้วย (Gaye Tuchman 1978:1) แต่มีใช่ข่าวเท่านั้นที่ได้ช่วยสร้างภาพความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนได้ แต่อย่างน้อยข่าวก็เป็นพลังที่สามารถสร้างความคิดเห็นและทัศนคติให้เกิดขึ้นกับสาธารณได้ (Klapper, 1960) เพราะข่าวเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเป็นไปทางสังคม ด้วยมุมมองที่เกิดจากผู้ทำข่าวและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องอยู่ในกระบวนการทำข่าว ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ข่าวหรือภาพความเข้าใจที่ประชาชนมีต่อโลกนี้เป็นเรื่องที่ถูกสร้างขึ้นทั้งสิ้น ประชาชนไม่ได้เห็นภาพเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นทั้งหมดอย่างแท้จริง (ตราบใดก็ตามที่ประชาชนยังต้องอาศัยสื่อมวลชนในการรับรู้ข่าวสาร) เพราะสื่อมวลชนเป็นผู้ตัดสินใจว่าเหตุการณ์อะไรและอย่างไรที่ควรหยิบยกขึ้นมาเป็นข่าวนั้นเอง โดยอยู่ภายใต้กรอบนโยบายและแนวทางของแต่ละสถาบันสื่อมวลชน

ดังที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าข่าวจะถูกถ่ายทอดมาสู่สาธารณได้ย่อมต้องผ่านช่องทางหรือ “สื่อ” และสื่อมวลชนก็เป็นสถาบันที่ช่วยนำพาข่าวเหล่านั้นมาถึงสาธารณได้อย่างทั่วถึงหรืออย่างน้อยก็มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ และประชาชนเองก็สามารถที่จะเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้จากสื่อมวลชนหลายประเภท นับรวมตั้งแต่สื่อในประเทศจนถึงสื่อระหว่างประเทศ นอกจากนี้ขอบเขต

การเข้าถึงประชาชนที่เป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารนั้นก็ไม่เท่ากันคือผันแปรไปตามประเภทของสื่อ แต่ การที่จะส่งกระจายข้อมูลผ่านสื่อไปได้ในทั่วทุกมุมโลกด้วยเวลาอันรวดเร็วได้นั้น ต้องอาศัยโครง ข่ายที่ครอบคลุมอันเป็นช่องทางที่ทำให้ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นสามารถเข้าถึงทุกความต้องการได้

สื่อระหว่างประเทศที่มีโครงข่ายขนาดใหญ่ประเภทหนึ่งได้แก่สื่อวิทยุกระจายเสียง ระหว่างประเทศ วิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศที่เป็นรู้จักกันครั้งแรกในปี ค.ศ. 1927 ได้แก่ Radio Netherlands ในทศวรรษถัดมาก็ได้มีประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น อังกฤษ เยอรมนี ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น จัดตั้งหน่วยงานการกระจายเสียงที่เรียกว่า external radio services ขึ้นมาคู่กับสถานีวิทยุ ห้องถิ่นที่มีอยู่เดิมแต่เพื่อถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้สำหรับผู้ฟังของประเทศนั้น ๆ ที่อาศัยอยู่ในต่าง ประเทศ ครั้นในช่วงปลายค.ศ. 1930 เริ่มเกิดสงครามขึ้นในทวีปยุโรปและเอเชีย หน้าที่ของการ กระจายเสียงประเภท external radio services ได้เปลี่ยนไปกลายเป็นการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และสร้างอิทธิพลต่อประชาชนและรัฐบาลของประเทศเป้าหมายอื่นๆ แทน จากนั้นจำนวนของ วิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศก็ได้ทวีจำนวนขึ้นอย่างมาก ทั้งในแง่ปริมาณและกำลังในการส่ง กระจายเสียงในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง และยังคงทำหน้าที่มาอย่างต่อเนื่องด้วยบทบาทที่ถูก กำหนดไว้ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาที่ล่วงไป ตามสถานการณ์ของโลกที่ผันแปรไป ตามยุคสมัย และตามวัตถุประสงค์ของประเทศที่เป็นเจ้าของสื่อเองด้วย ในขณะที่เจ้าของสื่อเองก็ ได้ใช้สื่อประเภทนี้เป็นเครื่องมืออย่างเป็นทางการ เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารและทำการสะท้อน หรือสอดแทรกนโยบายทางด้านการเมือง การปกครอง ตลอดจน นโยบายระหว่างประเทศ และ เพื่อที่จะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการการจัดการทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจและสังคมไป สู่ภูมิภาคต่างๆของโลก รวมถึงเพื่อเป็นการคงไว้และขยายฐานอำนาจของคนออกไปในเวลาเดียวกัน เพราะดังที่กล่าวแล้วว่าข่าวสารสามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ฟังได้ เพราะวิทยุ กระจายเสียงระหว่างประเทศก็เป็นสถาบันสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่สำคัญของสังคม โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย สื่อมวลชนมีภารกิจในการเสนอข่าวสารให้กับ ประชาชน วิชาภรณ์วิจารณ์การทำงานของรัฐ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางความคิดเห็น โดยจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามให้ ประชาชนเอนเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง (ลิขิต ธีรเวดิน, มติชนรายวัน 31 มีนาคม 2541)

การที่สื่อวิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศทำหน้าที่รายงานข่าวสารจากทั่วทุกมุมโลกมา อย่างต่อเนื่องและยาวนานด้วยภาษาต่าง ๆ นอกเหนือไปจากภาษาอังกฤษตามลักษณะของกลุ่มผู้ฟัง เป้าหมายโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ฟังเฉพาะเจาะจงของประเทศใดประเทศหนึ่ง ภาษาที่ใช้เป็นภาษาประจำชาติของกลุ่มผู้ฟังนั้น ๆ นโยบายของรายการมุ่งถ่ายทอดข่าวสาร วัฒนธรรม และเพื่อการเมือง ตลอดจนการโฆษณาชวนเชื่อ

กลุ่มที่ 2 ได้แก่กลุ่มผู้ฟังหรือประชากรของประเทศอื่น ๆ ทั่วไปโดยไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นประเทศใด ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาที่เข้าใจกันได้ทั่วไป คือ ภาษาอังกฤษ นโยบายของรายการสำหรับผู้ฟังกลุ่มนี้จะเป็นเพื่อการประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดข่าวสารโดยทั่วไป ตลอดจนแนะนำ วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของประเทศตน (ชนพรรณ วงษ์ประเสริฐ, 2536) ทำให้สามารถสร้างความรู้สึกให้เกิดแก่ประชาคมโลกได้ว่าสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศเหล่านั้นรายงานข่าวสารเพื่อสังคมอย่างแท้จริง ทั้งที่ในบางขณะองค์กรสื่อนี้ก็กำลังทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นสถาบันที่คอยตรวจสอบ, สร้างมาตรฐานหรือกำหนดคุณค่าต่างๆ ให้แก่ภูมิภาคหรือแก่ประเทศที่เข้าไปรายงานสถานการณ์และความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมของภูมิภาคเหล่านั้น หรือกล่าวได้ว่า บางครั้งจะเป็นการแทรกแซง และชี้นำหรือชี้นำทางด้านนโยบายระหว่างประเทศของตนไปสู่ประชาชนของภูมิภาคเหล่านั้น โดยใช้อาวุธที่เรียกว่า “การกระจายเสียงระหว่างประเทศ”

SYDNEY W. HEAD (1985: 339-376) นักวิชาการด้านสื่อกระจายเสียง ได้แบ่งประเภทของสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ข้ามประเทศออกเป็น 6 ลักษณะ คือ

1. **SPILLOVER SIGNALS** เป็นการกระจายเสียงที่ไม่ได้ตั้งใจในนอกพื้นที่เป้าหมายเพราะสัญญาณวิทยุที่ล้ำข้ามพรมแดนไปยังประเทศข้างเคียงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นธรรมชาติของสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์ ส่วนใหญ่เจ้าของสัญญาณไม่มีเจตนามุ่งส่งให้ผู้ฟังนอกประเทศเป็นการเฉพาะ ดังนั้นเหตุที่ลักษณะการส่งต้องเป็นเช่นนี้ก็เพราะข้อจำกัดทางด้านเทคนิคของคลื่นวิทยุที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แบ่งได้สองลักษณะคือ

1.1 **DOMESTIC SPILLOVER** ส่วนใหญ่เป็นสถานีของเอกชนเพื่อการค้า

1.2 **MILITARY SPILLOVER** ส่วนใหญ่เป็นสถานีที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อผู้ฟังที่เป็นเจ้าหน้าที่ทางทหารของแต่ละประเทศที่ประจำการอยู่ในต่างประเทศโดยเฉพาะ เช่นสถานี AFRTS (THE U.S. ARMED FORCES RADIO AND TELEVISION SERVICE) มีอยู่ตามประเทศต่างๆ ถึง 15 ประเทศ หรือแม้แต่สถานีของอังกฤษ แคนาดา และฝรั่งเศส ในอดีตเยอรมันตะวันตก

2. **OFFICIAL EXTERNAL SERVICES** หมายถึงการกระจายเสียงที่ส่งออกไปให้ผู้ฟังโพ้นทะเล ในนามของรัฐบาลประเทศผู้ทำการกระจายเสียงนั้นๆ โดยมากถือเป็นสื่อกลางที่ราชการใช้ในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของประเทศหรือกล่าวได้ว่าเป็นเครื่องมือเพื่อความ

สัมพันธ์ระหว่างประเทศทางการทูต (DIPLOMACY) รูปแบบหนึ่ง เช่น เสียงอเมริกา (VOICE OF AMERICA) บริษัทกระจายเสียงแห่งอังกฤษ (BBC) วิทยุมอสโก (RADIO MOSCOW) เป็นต้น ส่วนใหญ่ทำการกระจายเสียงในระบบคลื่นสั้น (SHORT-WAVE RADIO) เพื่อเข้าถึงพื้นที่เป้าหมายที่อยู่ห่างไกล โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่มเฉพาะเพื่อการให้ข้อมูลข่าวสารในภาษาของตนเองเท่านั้น จากประเทศที่ทำการกระจายเสียงไปยังประชาชนของประเทศนั้นๆ ที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ ในปีค.ศ.1927 ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นผู้เริ่มต้นการกระจายเสียงในรูปแบบนี้ ตามมาด้วยประเทศเยอรมนีในปีค.ศ.1929 ฝรั่งเศสในปีค.ศ.1931 และอังกฤษในปีค.ศ.1932 ต่อมาในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ.1939-1945) วัตถุประสงค์ได้เปลี่ยนไปเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อและสงครามทางจิตวิทยาแทน ตลอดจนในสมัยสงครามเย็นระหว่างค่ายประชาธิปไตยกับค่ายคอมมิวนิสต์ โดยปกติแล้วการกระจายเสียงในรูปแบบนี้มีการใช้หลายคลื่นความถี่ที่แตกต่างกันในแต่ละฤดูและในแต่ละวันและแตกต่างกันไประหว่างช่วงเช้าและช่วงเย็นด้วยเช่นกัน สำหรับรายการก็ประกอบไปด้วยข่าวสารทั่วไป (INFORMATION) รายการบันเทิง (ENTERTAINMENT) การศึกษา (EDUCATION) และรายการที่ต้องการโน้มน้าวใจผู้ฟังตามวัตถุประสงค์ทางการเมืองระหว่างประเทศ

3. **SUROGATE DOMESTIC SERVICES** คือสถานีวิทยุที่ทำการกระจายเสียงไปยังประเทศต่างๆ ในลักษณะของการเป็นกระบอกเสียงตัวแทน (SURROGATE) โดยต้องการให้ข้อมูลที่เป็นความจริงแก่ประชาชนในประเทศเหล่านั้น บนสมมติฐานที่ว่าวิทยุท้องถิ่นในประเทศเหล่านั้นปิดกั้นข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนข้อมูลข่าวสารต่อประชาชน วิทยุกระจายเสียงประเภทนี้ได้แก่ RADIO FREE ASIA (RFA), RADIO FREE EUROPE (RFE) และ RADIO LIBERTY (RL) เป็นต้น
4. **UNOFFICIAL POLITICAL SERVICES** คือ สถานีวิทยุที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อบ่อนทำลายทางการเมืองโดยปิดบังแหล่งต้นตอหรือผู้ดำเนินการ มีลักษณะเป็นวิทยุเฉพาะกิจเมื่อมีเหตุการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศเกิดขึ้นและยุบเลิกเมื่อเหตุการณ์ผ่านไป เช่นวิทยุเขมรแดง (KHMER ROUGE RADIO) ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น VOICE OF NATIONAL UNITED ARMY
5. **TRANSBORDER COMMERCIAL STATIONS** เป็นสถานีที่ตั้งขึ้นมาเพื่อการค้า โดยมีเป้าหมายเป็นผู้ฟังตลาดต่างประเทศ ส่วนมากสถานีตั้งอยู่ตามแนวชายแดน เพราะง่ายต่อการกระจายเสียงไปยังประเทศอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายคือไม่ได้มีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ มีด้วยกัน 3 รูปแบบ ได้แก่

- 5.1 PERIPHERAL STATIONS เป็นสถานีที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกกฎหมาย ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนของประเทศ เช่น ลักเซมเบิร์ก โมนาโก เม็กซิโก สวาซิแลนด์ ยูโกสลาเวีย โมร็อกโก เป็นต้น ส่วนใหญ่กระจายเสียงด้วยคลื่นขนาดกลางและคลื่นยาว
- 5.2 DISTANT COMMERCIAL STATIONS เป็นสถานีที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกกฎหมายเช่นกัน แต่ก็มีที่ตั้งอยู่ห่างจากประเทศเป้าหมาย ทำการกระจายเสียงในระบบคลื่นสั้นเป็นหลัก เริ่มก่อตั้งโดยสหรัฐเพื่อเป้าหมายทางการค้าไปยังประเทศในต่างๆ ของอเมริกาใต้ และยุโรป ต่อมาถูกนำมาใช้โดยรัฐบาลในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ปัจจุบันได้ให้เอกชนเช่าใช้เพื่อการค้าได้แล้ว เช่น สถานี WRNO ในเมืองนิวยอร์ก รัฐหลุยส์เซียน่า ตอนใต้ของสหรัฐอเมริกา
- 5.3 PIRATE STATIONS เป็นสถานีที่ไม่ได้ขออนุญาตอย่างถูกกฎหมาย มักมีที่ตั้งอยู่ตามเกาะต่างๆ ในทะเล ปัจจุบันพบได้น้อยมากในทวีปยุโรป เช่นที่ เกาะนิกเคียของไซปรัส ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

6. TRANSBORDER RELIGIOUS STATIONS เป็นสถานีวิทยุที่เกิดขึ้นครั้งแรกในแถบประเทศยุโรปตะวันตกในปีค.ศ.1931 เมื่อนักวิทยาศาสตร์ มาร์โคนี ได้มอบอุปกรณ์กระจายเสียงในระบบคลื่นสั้นให้กับสำนักวาติกันประเทศอิตาลี เพื่อทำการกระจายเสียงในเกี่ยวกับศาสนาในภาษาละติน ปัจจุบันยังคงมีสถานีที่กระจายเสียงเพื่อคริสตศาสนาอยู่ประมาณ 27 แห่ง ทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป เอเชียใต้ แอฟริกา เป็นต้น

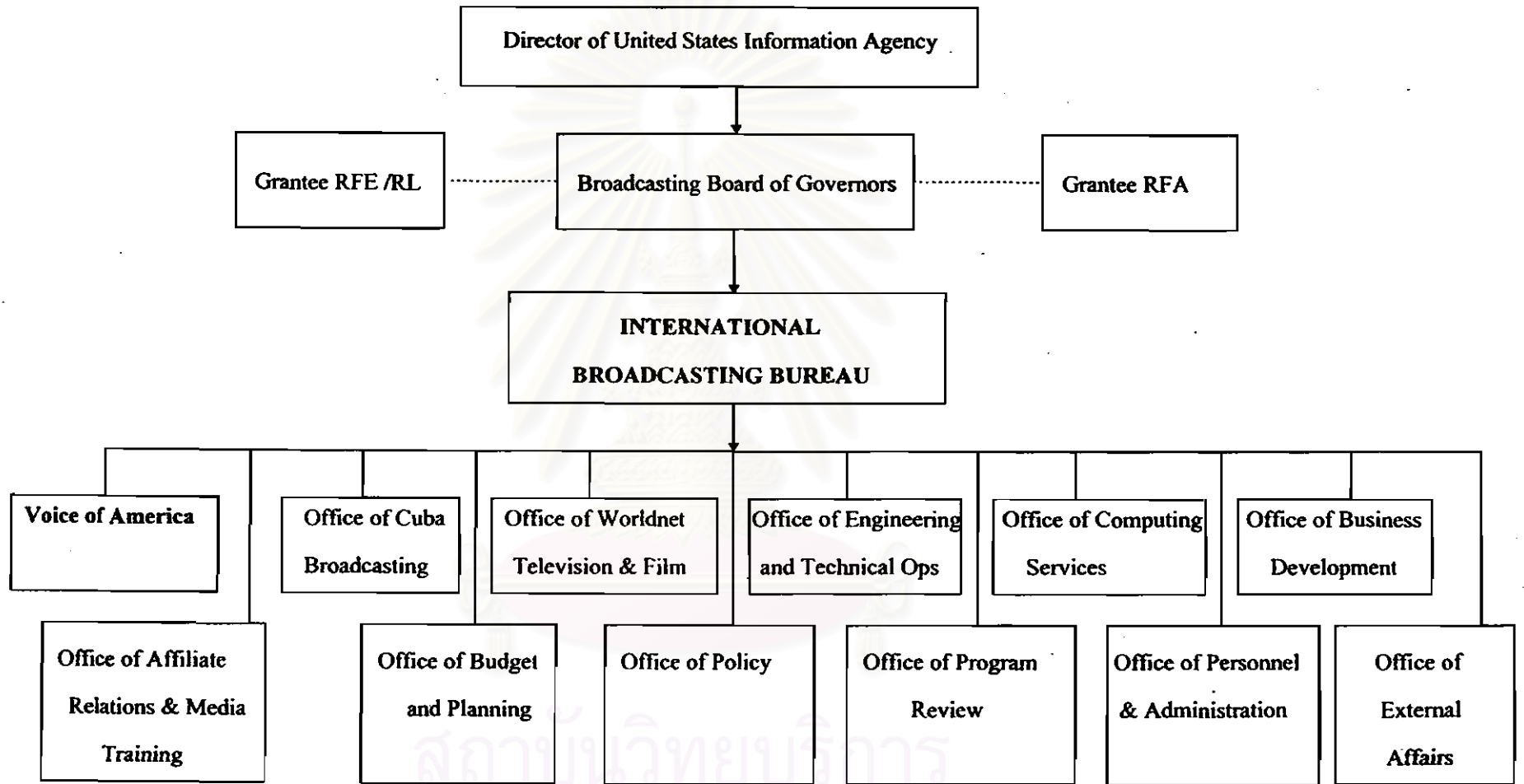
เห็นได้ว่าการกระจายเสียงระหว่างประเทศนั้น เน้นหนักทางด้านวิทยุกระจายเสียงเพราะถือเป็นสื่อมวลชนประเภทแรกที่มีศักยภาพสูง เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ (ชนพรรณ วงษ์ประเสริฐ: 2536) ภาษาที่ใช้ก็มีหลายภาษา ซึ่งการที่ต้องมีหลายภาษาก็เพราะในแต่ละภูมิภาคก็จะมีการใช้ภาษาท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ บางภาคภาษาที่มีเป้าหมายไปยังเฉพาะประเทศหนึ่ง ๆ เท่านั้นไม่ได้เป็นภูมิภาคแต่อย่างใด นอกเหนือจากภาษาต่าง ๆ แล้ว ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลหรือภาษาที่สองของประเทศที่ใช้ภาษาอื่นเป็นหลัก ก็มีบทบาทอย่างมากในการกระจายเสียงระหว่างประเทศ วัตถุประสงค์ของการกระจายเสียงมีอยู่หลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง (Political propaganda) การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural expansion) ฯลฯ แต่ความสำคัญในลำดับแรกของการกระจายเสียงแบบนี้มักเกี่ยวข้องกับทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของประเทศตนเองต่อประเทศอื่น ๆ หรือการเผยแพร่ลัทธิ-แนวคิดทางการเมือง สำหรับประเทศที่

มีการปกครองแบบเผด็จการ (Military dictatorships) การกระจายเสียงไปยังต่างประเทศมักจะเป็นเครื่องมือหนึ่งของการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อที่จะทำให้เกิดการยอมรับในผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองประเทศหรือผู้ที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จอยู่ในมือ โดยแทรกสอดความคิดที่ว่าเราพูดและทำถูกแต่ผู้เดียว คนอื่นนั้นล้วนแล้วแต่โกหก (Roger Wallis and Stanley Baran,) ในขณะที่ประเทศประชาธิปไตยทำการกระจายเสียงระหว่างประเทศโดยมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเสียมากกว่าและหน่วยงานที่รับผิดชอบก็มักขึ้นตรงต่อกระทรวงต่างประเทศของประเทศนั้น ๆ (Robert L. Hilliard and Michael C. Keith, 177) ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การกระจายเสียงระหว่างประเทศส่วนใหญ่เกิดขึ้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองเรื่อยมาแต่หลังจากสงครามโลกสิ้นสุด และหลังจากนั้นก็ยิ่งเป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น เพราะยังคงมีความขัดแย้งในอุดมการณ์ทางการเมืองที่ครอบคลุมไปทั่วโลกของสองฝ่ายคือฝ่ายเสรีประชาธิปไตยนำโดยสหรัฐอเมริกา ฝ่ายคอมมิวนิสต์นำโดยอดีตสหภาพโซเวียต ทั้งสองขั้วอำนาจต่อสู้กันเพื่อที่จะสกัดกัน ได้ตอบและขัดขวางการขยายอำนาจของแต่ละฝ่าย โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงเหมือนเช่นสมัยสงครามโลก หรือที่เรียกว่า สงครามเย็น (Cold War) สื่อสารมวลชน เช่น สื่อวิทยุก็ได้ถูกนำมาใช้เป็นอาวุธอีกครั้งหนึ่งด้วยการนำเสนอข่าวสารที่มีจุดประสงค์ในการทำสงครามทางจิตวิทยาระหว่างประเทศของสองค่ายคือประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์ แต่ครั้งกำแพงเบอร์ลินได้ถูกทำลายลงรวมถึงการล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียตเป็นเสมือนการบ่งบอกถึงการจบสิ้นของสงครามเย็น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องหันกลับมาทบทวนบทบาทของการกระจายเสียงระหว่างประเทศใหม่ ไม่ว่าจะ เป็น Radio Free Europe (RFE) หรือ Radio Liberty (RL) ของสหรัฐอเมริกา ต่างก็ได้จำกัดบทบาทด้วยการกระจายเสียงในเวลาที่น่า้อยลง เพราะประชาชนในประเทศต่าง ๆ ของอดีตสหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันออกอันเป็นจุดมุ่งหมายของการกระจายเสียงของทั้งสองสถานนั้น แทบจะไม่จำเป็นต้องพึ่งพาข่าวสารจากภายนอกเนื่องจากปราศจากการควบคุมข่าวสารภายในประเทศโดยผู้มีอำนาจอีกต่อไปแล้ว

สหรัฐอเมริกาเองก็เช่นเดียวกันที่เล็งเห็นความสำคัญและได้นำการกระจายเสียงระหว่างประเทศมาใช้ ในยุคเริ่มต้นหากจะมองย้อนกลับไปตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ในสมัยนั้นเครื่องส่งกระจายเสียงคลื่นสั้นยังมีอยู่อย่างจำกัด แต่รัฐบาลอเมริกันได้เริ่มส่งกระจายเสียงในระบบคลื่นสั้นไปยังอเมริกาใต้ (Latin America) เป็นแห่งแรก นับเป็นก้าวเล็ก ๆ ก้าวแรกที่สำคัญสำหรับการเชื่อมโยงอเมริกากับโลกภายนอก ต่อมาประธานาธิบดี Franklin Delano Roosevelt ได้เป็นผู้ริเริ่มก้าวอย่างสำคัญแห่งการสร้างความสำเร็จผ่านการกระจายเสียง ด้วยการจัดตั้ง U.S. Foreign Information Service (FIS) ขึ้น โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่นครนิวยอร์ก และได้เริ่มผลิตรายการออกอากาศไปยังยุโรปเป็นครั้งแรก ด้วยการออกอากาศเป็นภาษาเยอรมัน นาน 15 นาที เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ปีค.ศ. 1942 ผ่านทางเครื่องส่งของวิทยุบริษัทกระจายเสียงอังกฤษ (BBC) เนื่องจากใน

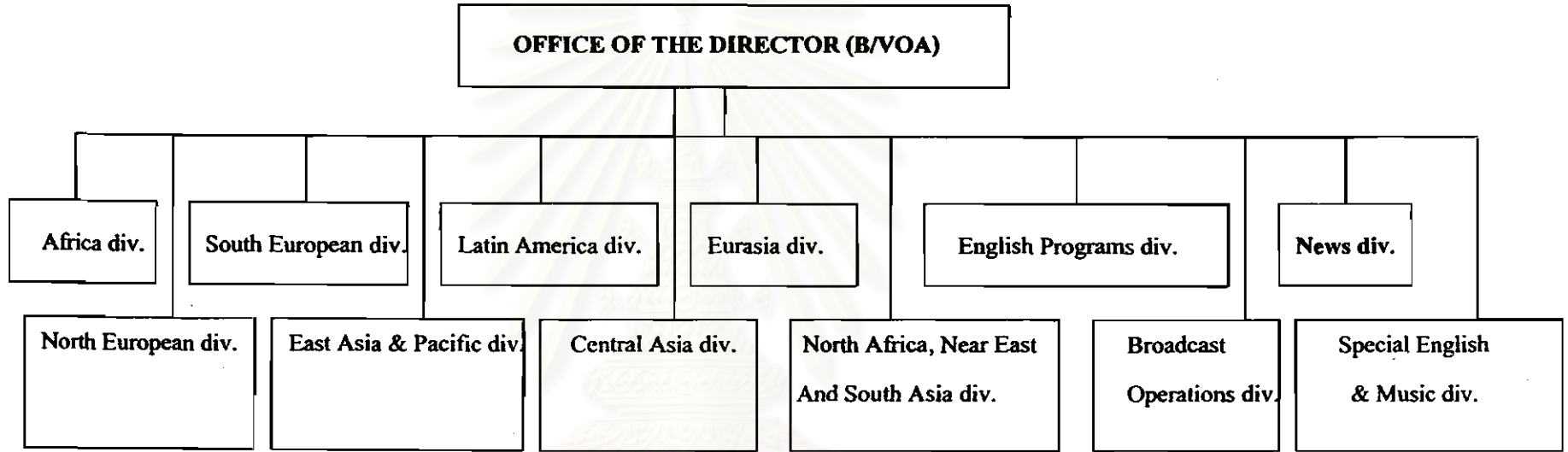
ขณะนั้นยังไม่มีเครื่องส่งกระจายเสียงเป็นของตนเอง ด้วยคำพูดประวัติศาสตร์ที่ว่า “Here speaks a voice from America” และให้คำมั่นไว้ว่า “The news may be good. The news may be bad. But we shall tell you the truth.” นั่นคือจุดเริ่มต้นของเสียงอเมริกา (VOICE OF AMERICA; VOA) ซึ่งถือเป็นการกระจายเสียงในลักษณะ Official External Services กิจการของเสียงอเมริกาได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ. 1941 -1946) เมื่อถึงปีค.ศ. 1945 เสียงอเมริกา ได้ทำการกระจายเสียงทั้งสิ้น 41 ภาษา ครั้นพอสงครามเย็นเข้ามาแทนที่หลังจากการยุติของสงครามโลก ระหว่างปีค.ศ. 1948 - 1950 ได้มีการถกเถียงกันถึงบทบาทที่เหมาะสมของเสียงอเมริกาว่า ควรจะรายงานข่าวและสะท้อนภาพลักษณ์ของประเทศอเมริกาหรือควรจะเป็นเครื่องมือในทางนโยบายต่างประเทศเพื่อถ่วงดุลย์การโฆษณาชวนเชื่อของอดีตสหภาพโซเวียต ผลปรากฏออกมาโดยการเห็นชอบของรัฐสภาให้ดำเนินบทบาทแบบประการที่สอง ต่อมาในปีค.ศ. 1950 ได้เกิดสงครามเกาหลีขึ้น รัฐบาลของประธานาธิบดีทรูแมนได้เรียกร้องให้สื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่อของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐในสมัยนั้น ซึ่งก็คือเสียงอเมริกาต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์และข่าวที่เสนอมาจากทางฝ่ายคอมมิวนิสต์ แต่เมื่อมาถึงในปีค.ศ. 1953 ประธานาธิบดีไอเซนฮาว (Eisenhower) ได้มีการปรับรูปแบบขององค์กรรัฐบาล (Government Reorganization) เสียงอเมริกา จึงได้แยกตัวออกมาจากกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ และได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรข่าวสารแห่งสหรัฐ (U.S. Information Agency (USIA)) พร้อมกับการย้ายสำนักงานใหญ่จากนครนิวยอร์ก มาสู่กรุงวอชิงตัน ดีซี นครหลวงของสหรัฐ และในปีค.ศ. 1990 องค์กรข่าวสารแห่งสหรัฐ ได้จัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมารองรับการทำงานขององค์กรที่มีชื่อเรียกว่า Bureau of Broadcasting เพื่อให้การทำงานเป็นเอกเทศมากยิ่งขึ้น และในปีค.ศ. 1994 ก็ได้มีการปรับรูปแบบขององค์กรอีกครั้งหนึ่ง เป็นหน่วยงานที่เรียกว่า International Broadcasting Bureau (IBB) มีโครงสร้างดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 แสดงถึงโครงสร้างองค์กร โดยรวมของหน่วยงานกระจายเสียงระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

VOICE OF AMERICA

6

แผนภูมิที่ 2 แสดงถึงโครงสร้างองค์กรของเสียงอเมริกา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากโครงสร้างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเสียงอเมริกามีการแบ่งหน่วยงานออกเป็นส่วนๆ ที่เรียกว่า Division โดยมีส่วนสำคัญๆ คือ

- หน่วยงานข่าว (News division)
- หน่วยงานกระจายเสียง (Broadcast operations division)
- หน่วยงานรายการภาษาอังกฤษ (English Programs division) ที่ทำรายการต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษกระจายเสียงไปทั่วโลก 24 ชั่วโมงต่อวัน
- หน่วยงานภาคภาษาอื่นๆ (Languages division) แบ่งตามภูมิภาคโดยอาศัยลักษณะทางภูมิศาสตร์ได้ดังนี้

I. แผนกแอฟริกา (Africa division) ทำรายการในภาษาต่าง ๆ รวม 6 ภาษาดังต่อไปนี้

- A. ภาษาคิรุนดี (Kirundi) และภาษาคินยารวันดา (Kinyarwanda) เริ่มออกอากาศในเดือนกรกฎาคม ปีค.ศ.1996
- B. ภาษาฝรั่งเศส เริ่มออกอากาศเมื่อวันที่ 7 มีนาคม ค.ศ.1960
- C. ภาษาหัวซา (Hausa) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1959
- D. ภาษาอัมฮาริก (Amharic), ดิกริกนา (Tigrigna) และอาฟาน โอโรโม (Afan Oromo)
- E. ภาษาโปรตุเกส (Portugues) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1976 ไม่นานนักหลังจากที่ประเทศโปรตุเกสให้เอกราชแก่ประเทศอาณานิคมในทวีปแอฟริกา
- F. ภาษาชาวฮิลี (Swahili) เริ่มออกอากาศในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1964

II. แผนกตะวันออกใกล้และแอฟริกาเหนือ (Near East and North Africa) ทำรายการในภาษาต่าง ๆ รวม 5 ภาษาดังต่อไปนี้

- A. อารบิก (Arabic) เริ่มออกอากาศตั้งแต่ปีค.ศ.1942
- B. อาเซอร์ไบจัน (Azerbaijani) เริ่มออกอากาศตั้งแต่ปีค.ศ.1954 โดยที่การกระจายเสียงเข้าถึงผู้ฟังในประเทศสาธารณรัฐอาเซอร์ไบจัน ตุรกี อิหร่าน อิรัก จอร์เจีย และบางประเทศในยุโรปตะวันตก
- C. ฟาร์ซี (Farsi) เริ่มออกอากาศตั้งแต่ปีค.ศ.1942
- D. เคอร์ด (Kurdish) เริ่มออกอากาศตั้งแต่ปีค.ศ.1992
- E. เตอร์ก (Turkish) เริ่มออกอากาศตั้งแต่ปีค.ศ.1942

III. ยุโรป (Europe) ทำรายการในภาษาต่าง ๆ รวม 15 ภาษาดังต่อไปนี้

- A. ภาษาอัลบานิเยน (Albanian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1943
- B. ภาษาบัลแกเรียน (Bulgarian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1942
- C. ภาษาบอสเนียน (Bosnian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1992
- D. ภาษาโครเอเชีย (Croatian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1992

- E. ภาษาเชค (Czech) เริ่มออกอากาศในเดือนมีนาคม ปีค.ศ.1993
- F. ภาษาเอสโตเนียน (Estonian) เริ่มออกอากาศในเดือนมิถุนายน ปีค.ศ.1951
- G. ภาษากรีก (Greek) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1942
- H. ภาษาอังกฤษฮังการี (Hungarian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1942
- I. ภาษาลัตเวีย (Latvian) เริ่มออกอากาศในเดือนมิถุนายน ปีค.ศ.1951
- J. ภาษาลิทัวเนียน (Lithuanian) เริ่มออกอากาศในเดือนกุมภาพันธ์ ปีค.ศ.1951
- K. ภาษาโปแลนด์ (Polish) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1942
- L. ภาษาโรมาเนีย (Romanian) เริ่มออกอากาศในเดือนพฤศจิกายน ปีค.ศ.1942
- M. ภาษาเซอร์เบีย (Serbian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1943
- N. ภาษาสโลวาค (Slovak) เริ่มออกอากาศในเดือนมีนาคม ปีค.ศ.1942
- O. ภาษาสโลวีเนีย (Slovene) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1944 เป็นภาคภาษาที่มีขนาดเล็กที่สุดในหน่วยงานยุโรป

IV. ละตินอเมริกา (Latin America) ทำรายการในภาษาต่าง ๆ รวม 3 ภาษาเพื่อออกอากาศไปยังอเมริกากลาง (Latin America) อเมริกาใต้ (South America) และประเทศในแถบทะเลแคริบเบียน (Caribbean) ดังนี้

- A. ภาษาครีโอล (Creole) เริ่มออกอากาศในเดือนกุมภาพันธ์ ปีค.ศ.1986
- B. ภาษาสเปน (Spanish) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1942
- C. ภาษาโปรตุเกส (Portuguese to Brazil) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1941

V. ยูโรเชีย (Eurosia) ทำรายการในภาษาต่าง ๆ รวม 4 ภาษาดังนี้

- A. ภาษาอาร์เมเนียน (Armenian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1951
- B. ภาษาจอร์เจียน (Georgian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1951
- C. ภาษารัสเซีย (Russian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1947
- D. ภาษาอุเครเนียน (Ukrainian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1949

VI. เอเชียกลางและใต้ (Central & South Asia) ทำรายการในภาษาต่าง ๆ รวม 6 ภาษา ดังนี้

- A. ภาษ่าบังกลา (Bangla) เริ่มออกอากาศเดือนมกราคม ปีค.ศ.1958
- B. ภาษาดารี (Dari) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1979
- C. ภาษาฮินดี (Hindi) เริ่มออกอากาศเดือนกรกฎาคม ปีค.ศ.1954
- D. ภาษาพาสโต (Pashto) เริ่มออกอากาศครั้งแรกในวันชาติสหรัฐอเมริกา 4 กรกฎาคม 1982 หลังจากทีโซเวียตบุกประเทศอัฟกานิสถาน
- E. ภาษาอูรดู (Urdu) เริ่มออกอากาศเดือนพฤษภาคม ปีค.ศ.1951
- F. ภาษาอุซเบก (Uzbek) เริ่มออกอากาศเดือนพฤศจิกายน ปีค.ศ.1994

VII. เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (East Asia and Pacific) ทำรายการในภาษาต่าง ๆ รวม 9
ภาษาดังนี้

- A. ภาษาพม่า (Burmese) เริ่มออกอากาศเดือนมิถุนายน ปีค.ศ.1943
- B. ภาษาจีนกลาง (Mandarin Chinese) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1941
- C. ภาษาจีนกวางตุ้ง (Cantonese Chinese) เริ่มออกอากาศเดือนธันวาคม ปีค.ศ.1941
- D. ภาษาอินโดนีเซีย (Indonesian) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1943
- E. ภาษาเขมร (Khmer) เริ่มออกอากาศเดือนสิงหาคม ปีค.ศ.1955
- F. ภาษาเกาหลี (Korean) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1942
- G. ภาษาลาว (Lao) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1962
- H. ภาษาไทย (Thai) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1942 แต่ปัจจุบันเป็นเพียง feed service
- I. ภาษาทิเบต (Tibetan) เริ่มออกอากาศเดือนมีนาคม ปีค.ศ.1991
- J. ภาษาเวียดนาม (Vietnamese) เริ่มออกอากาศในปีค.ศ.1943

แต่ละส่วนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการผลิตข่าวและรายการประเภทต่าง ๆ เช่น รายการสารคดี รายการเพลง รายการสอนภาษาอังกฤษ รายการเพื่อสุขภาพ รายการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แตกต่างกันไปตามแต่ละภาคภาษา

สำหรับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการผลิตข่าวคือ หน่วยงานข่าว (News Division) ที่ถือเป็นส่วนงานหลัก ที่ทำหน้าที่ผลิตข่าวและกำกับดูแลภาพรวมการทำข่าวของสำนักข่าวประจำภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก (Overseas Bureaus) ผ่านทางศูนย์ข่าวประจำภูมิภาค (Regional News Center) ซึ่งมีอยู่สองแห่งคือ

1. London News Center ตั้งอยู่ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
2. Asia News Center (ANC) ตั้งอยู่ ณ เขตปกครองพิเศษ ฮองกง

ศูนย์ข่าวประจำภูมิภาคทั้งสองแห่งนี้จะส่งข่าวที่ได้รับมาจากแต่ละสำนักข่าวภูมิภาคเข้าสู่ห้องข่าว (Newsroom) ที่สำนักงานใหญ่ของเสียงอเมริกาที่กรุงวอชิงตัน ดีซี และเข้าสู่ระบบการออกอากาศข่าวตามขั้นตอนคือ กระจายเสียงออกจากสำนักงานใหญ่กรุงวอชิงตัน ดีซี เป็นประจำทุกวันในระบบคลื่นสั้น ด้วยการส่งสัญญาณเป็นทอดๆ ไป (Relay) ผ่านดาวเทียมไปยังสถานีถ่ายทอดที่มีอยู่ทั่วโลกเพื่อทำการเพิ่มกำลังส่งและส่งสัญญาณออกอากาศอีกทอดหนึ่ง เช่นในประเทศไทยมีอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและที่จังหวัดอุดรธานี โดยข่าวที่นำเสนอจะเป็นการถ่ายทอดเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั่วโลก ซึ่งจากการที่เสียงอเมริกามีสำนักงานหรือเครือข่ายที่โยงใยถึงกัน

ทั้งหมดทั่วโลกนั่นเอง ส่งผลให้ข่าวที่มีการนำเสนอในแต่ละวันครบถ้วนด้วยเหตุการณ์จากทั่วทุกมุมโลก ดังนั้นผู้ที่รับฟังข่าวของเสียงอเมริกาจะพบว่าข่าวที่รับฟังมิได้ถูกนำเสนอเพียงเหตุการณ์ที่เกิดในภูมิภาคที่ตนอาศัยอยู่เท่านั้น โดยเหตุผลสำคัญที่สุดของการจัดแบ่งเครือข่ายประจำภูมิภาคต่างๆ นั้นเป็นไปเพื่อการรวบรวมข่าว (News Gathering) จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้อย่างทันทั่วทั้งรวมทั้งใกล้ชิดต่อความเป็นไปของเหตุการณ์เหล่านั้น โดยผลรวมในท้ายที่สุดก็คือ การเป็นสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศที่มีการเสนอข่าวสารข้อมูลที่ครอบคลุมไปทั่วโลก (World Wide Source of News and Information) โดยที่ปัจจุบันเสียงอเมริกาได้มีการกระจายเสียงในระบบคลื่นสั้น (Shortwave) คลื่นขนาดกลาง (Medium wave) ด้วยการถ่ายทอดผ่านสถานีทวนสัญญาณ (Relay station) กว่า 14 แห่งทั่วโลก และผ่านทางสถานีท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ ในระบบผ่านดาวเทียม ในภาษาต่าง ๆ กันถึง 52 ภาษา ถ้านับรวมภาษาอังกฤษก็เป็น 53 ภาษาจาก 48 ภาษาเมื่อปีค.ศ. 1992 ซึ่งตรงกับวาระครบรอบ 50 ปีของการกระจายเสียงนับจากการเริ่มต้นเมื่อปี ค.ศ.1942 โดยมีภาคภาษาต่าง ๆ ทั้งหมดดังนี้

1. Albanian	2. Amharic	3. Arabic
4. Armenian	5. Azerbaijani	6. Bangla
7. Bosnian	8. Bulgarian	9. Burmese
10. Cantonese	11. Creole	12. Croatian
13. Czech	14. Dari	15. English
16. Estonian	17. Farsi	18. French
19. Georgian	20. Greek	21. Hausa
22. Hindi	23. Hungarian	24. Indonesian
25. Khmer	26. Kinyarwanda	27. Kirundi
28. Korean	29. Kurdish	30. Lao
31. Latvian	32. Lithuanian	33. Mandarin
34. Oromiffa	35. Pashto	36. Polish
37. Portuguese	38. Romanian	39. Russian
40. Serbian	41. Slovak	42. Slovene
43. Spanish	44. Swahili	45. Thai
46. Tibetan	47. Tigrigna	48. Turkish
49. Ukrainian	50. Urdu	51. Uzbek
52. Vietnamese		

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการกระจายเสียงของเสียงอเมริกาและหรือการกระจายเสียงของวิทยุคลื่นสั้นสถานีอื่นๆก็คิเช่น Radio Free Europe (RFE) (จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1949), Radio Liberty (RL) (จัดตั้งขึ้นในปีค.ศ. 1951) ได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในทวีปยุโรป แต่ถึงกระนั้นการดำเนินกิจการกระจายเสียงระหว่างประเทศของเสียงอเมริกาก็มิได้สิ้นสุดไปกับการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ หากแต่ยังคงทำการกระจายเสียงเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ในลักษณะของสื่อวิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศอันเป็นหน่วยงานสื่อของประเทศสหรัฐ โดยข่าวสารที่นำเสนออันแม้จะไม่ได้มีการแสดงออกอย่างชัดเจนถึงความต้องการที่จะทำลายล้างลัทธิคอมมิวนิสต์เช่นในอดีตดังที่กล่าวมา หากแต่นักวิจัยหลายท่านต่างก็มองว่า แม้เสียงอเมริกาจะไม่ได้นำเสนอข่าวสารที่มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการเมืองระหว่างประเทศอย่างตรงไปตรงมา แต่ถึงกฯ แล้วเสียงอเมริกาก็ยังคงเป็นหน่วยงานสื่อที่ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่

ทั้งนี้จากการศึกษาของ Nancy Lynch Street and Marilyn J. Matelski, 1994 พบว่าเสียงอเมริกามีปรัชญาที่ชัดเจนในการแสดงออกให้สังคมโลกรับรู้ถึงจุดยืน,นโยบายและภาพลักษณ์ของรัฐบาลอเมริกัน ไม่เพียงแต่เสียงอเมริกาจะถูกรับรู้และเข้าใจว่าเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลอเมริกันเฉยๆ ยังถูกระบุชัดเจนลงไปว่าเป็นของรัฐบาลที่มีสำนักงานใหญ่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. อันมีความแตกต่างจากปรัชญาของ Radio Free Europe (RFE) และ Radio Liberty (RL) ที่ถูกรับรู้เป็นอย่างดีว่าเป็นการกระจายเสียงที่พยายามต่อสู้อให้ผู้ฟังรับรู้ถึงข่าวที่ปราศจากพันชนาการใดๆ นอกจากนี้จะเห็นได้จากบทความที่กล่าวถึงภาระหน้าที่ของเสียงอเมริกาไว้ในหนังสือพิมพ์ The Wall Street Journal โดย Walter Laqueur ว่า “มันไม่ได้มีการคาบเกี่ยวกันในภาระหน้าที่ของเสียงอเมริกากับ RFE/RL ซึ่งต้องการขายความเป็นอเมริกันเท่านั้น” ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งจากการศึกษาของ Nancy Lynch Street and Marilyn J. Matelski พบว่า “ในการคงไว้ซึ่งประเพณีปฏิบัติของสหรัฐอเมริกา ในเรื่องการยอมรับสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางคำพูดและบทบาทของสื่อมวลชนภายใต้กรอบของระบบประชาธิปไตย นั้นดูเหมือนว่าจะหลงทิศทางหรือหลงประเด็นระหว่างการโฆษณาชวนเชื่อกับข่าว (นั่นหมายถึง สื่อมวลชนมองว่าตนสามารถใช้สิทธิเสรีภาพที่มีอยู่ในการนำเสนอข่าวอย่างอิสระ ในขณะที่บางครั้งรูปแบบของข่าวกลายเป็นลักษณะของการโฆษณาชวนเชื่อ ไปโดยไม่รู้ตัว)

ทั้งหมดที่กล่าวถึงข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า ข่าวที่นำเสนอโดยเสียงอเมริกาอันเป็นสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศที่เป็นของรัฐและได้รับงบประมาณจากรัฐ โดยตรงนั้นอาจจะดูขาดความน่าเชื่อถือเมื่อเทียบกับสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศอย่าง บรรษัทกระจายเสียงแห่งอังกฤษ (BBC) หรือ แม้แต่วิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาอื่น ๆเช่น Radio Free

Europe (RFE) หรือ Radio Liberty (RL) และ Radio Free Asia (RFA) ซึ่งมีที่มาของงบประมาณหลายแห่ง เนื่องจากกระบวนการทำข่าวของเสียงอเมริกาอาจถูกบังคับด้วยกรอบที่รัฐเป็นผู้กำหนด ใช้นโยบาย หรือว่าผู้ที่อยู่ในกระบวนการขาดความเป็นวิชาชีพ หรือจะด้วยเหตุใดก็แล้วแต่ จึงน่าสนใจที่จะทำการศึกษาให้ทราบถึงโครงสร้าง นโยบาย การกำหนดกรอบการทำงานขององค์กร กระบวนการทำงานข่าวที่แท้จริงของเสียงอเมริกาเป็นอย่างไร นอกจากนี้เมื่อทราบถึงกระบวนการทำงานข่าวแล้ว ก็ศึกษาด้วยว่า โครงสร้างด้านนโยบายและการกำหนดกรอบการทำงานมีผลกระทบต่อกระบวนการทำงานข่าว ตลอดจนต่อรูปแบบในการนำเสนออย่างไร และในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการทำข่าวนั้น มีปัจจัยใดบ้างจากสิ่งแวดล้อมทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร เข้ามามีอิทธิพลต่อการทำงานหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากเสียงอเมริกาเป็นหน่วยงานสื่อของรัฐและต้องทำงานท่ามกลางบริบททางสังคมที่มีความหลากหลาย จากปัจจัยต่างๆภายในบริบททางสังคมของแต่ละภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของนโยบายทางการเมือง, สภาพเศรษฐกิจ-สังคม วัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาคเหล่านั้น หรือแม้แต่ปัจจัยภายในองค์กร เช่น คุณลักษณะ บุคลิกภาพและทัศนคติของผู้สื่อข่าว รวมทั้งนโยบายขององค์กรที่กำหนดไว้อาจเข้ามามีอิทธิพลในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการทำข่าว ถึงแม้ว่าเสียงอเมริกาเองจะได้พยายามชี้จุดยืนขององค์กรว่ามีลักษณะการทำงานเป็นเช่นเดียวกับสำนักข่าวต่างๆ ไปก็ตาม แต่ในท้ายที่สุดความสามารถในการทำงานของเสียงอเมริกาที่สะท้อนให้เห็นผ่านเนื้อหาข่าว (News Performance) ในการทำหน้าที่สื่อมวลชน ในฐานะที่เป็นสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศที่เป็นของรัฐ ก็ยังส่งผลให้เสียงอเมริกาถูกมองว่ายังคงเล่นบทบาทและทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียง (Mouth Piece) ของรัฐบาลอเมริกันอยู่นั่นเอง

ปัญหาคำวิจัย

1. กระบวนการทำข่าวของเสียงอเมริกามีลักษณะและรูปแบบเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยอะไรบ้างที่เข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการทำข่าวของเสียงอเมริกาและมีลักษณะอย่างไร
3. ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการทำข่าวที่ปรากฏออกมาให้เห็นผ่านเนื้อหาข่าวเป็นเช่นไร (News Performance) และสามารถบ่งบอกอะไรได้บ้างเกี่ยวกับบทบาทการเป็นสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศของเสียงอเมริกา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการทำข่าวของเสียงอเมริกา
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการทำข่าวของเสียงอเมริกา
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงความสามารถของการทำงานที่ปรากฏออกมาให้เห็นผ่านเนื้อหาข่าว

ขอบเขตและข้อจำกัดการวิจัย

1. ศึกษาโครงสร้างของเสียงอเมริกา มุ่งเน้นที่หน่วยงานข่าว (News Division) อันเป็นหน่วยงานที่กำหนดและควบคุมนโยบายในกระบวนการทำข่าวของเสียงอเมริกาภาคภาษาอังกฤษโดยตรง
2. ศึกษากระบวนการทำงานของศูนย์ข่าวในเอเชีย (Asia News Center) ที่มีสำนักงานอยู่ในฮ่องกง และสำนักงานของเสียงอเมริกา ประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นสำนักงานที่สังกัดอยู่กับศูนย์ข่าวเอเชียและมีสำนักงานตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร
3. ศึกษาเนื้อหาข่าวที่รายงานโดยผู้สื่อข่าวหลัก ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น

จากการศึกษาโครงสร้างของหน่วยงานข่าว (News Division) ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงนโยบายด้านการรายงานข่าว จากนั้นจึงเลือกที่จะทำการศึกษากระบวนการทำข่าวของสำนักข่าวเสียงอเมริกา ประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia Bureau) ซึ่งมีสำนักงานอยู่ในกรุงเทพ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยศูนย์ข่าวเอเชีย (Asia News Center) เพื่อศึกษากระบวนการทำงานที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากผู้วิจัยเป็นเจ้าของสำเนาของสำนักงานแห่งนี้และมีส่วนร่วมในกระบวนการทำข่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ทำให้ทราบรายละเอียดของขั้นตอนการทำงาน รวมถึงปัจจัยที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการทำข่าว สำหรับการศึกษาศามารถที่ปรากฏผ่านเนื้อหาข่าวนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกข่าวในช่วงเดือนมกราคม ถึง พฤษภาคม พ.ศ.2541 มาวิเคราะห์ โดยเลือกข่าวที่เกี่ยวข้องกับประเทศกัมพูชา ซึ่งทำให้ทราบว่าในความเป็นจริงบทบาทที่แสดงออกของเสียงอเมริกานั้นเป็นอย่างไร ตรงกับนโยบายที่วางไว้หรือไม่ว่าเสียงอเมริกาเป็นสื่อมวลชนที่รายงานข่าวเหมือนกับสำนักข่าวอื่น ๆ เท่านั้น ไม่ได้มีปัจจัยหรือวัตถุประสงค์เกี่ยวกับนโยบายการเมืองระหว่างประเทศใดแอบแฝงตามที่เข้าใจกัน

นิยามศัพท์

กระบวนการทำข่าว

หมายถึง ขั้นตอนในการมอบหมายงาน (Assignment), คัดเลือกข่าว (Selecting), รวบรวมข้อมูล (Gathering), เขียนข่าว (Writing), การตรวจสอบแก้ไข (Editing), ตลอดจนการบันทึกเสียง (Voicing) จนกระทั่งถึงขั้นตอนการส่งข่าวไปยังศูนย์ข่าว (Feeding) โดยผู้สื่อข่าวและผู้ร่วมงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบรรณาธิการที่ประจำอยู่ในศูนย์ข่าวเอเชียและที่สำนักงานใหญ่ กรุงวอชิงตัน ดี ซี ประเทศสหรัฐอเมริกา

ข่าว

หมายถึง ข่าวภาษาอังกฤษที่รายงานเป็นประจำวันโดยผู้สื่อข่าวหลักของเสียงอเมริกา ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้การกำกับดูแลของศูนย์ข่าวเอเชีย (Asia News Center) และหน่วยงานข่าว (News division) ที่สำนักงานใหญ่ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้สื่อข่าวหลัก (Correspondent)

หมายถึง ผู้สื่อข่าวที่เป็นข้าราชการของเสียงอเมริกา และเป็นหัวหน้าของเสียงอเมริกา ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีหน้าที่ในการรายงานข่าวประจำวันในพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ ประเทศไทย พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ นิวกินี ฮองกง ญี่ปุ่น ทั้งจากสำนักงานและนอกสำนักงานด้วยการเดินทางไปทำข่าวยังพื้นที่รับผิดชอบเมื่อได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการบริหารงานสำนักงานด้วย

ผู้สื่อข่าวอิสระ (Stringer)

หมายถึง ผู้สื่อข่าวที่ถูกจัดจ้างชั่วคราวโดยเสียงอเมริกา ไม่ได้เป็นพนักงานประจำ มีหน้าที่รายงานข่าวให้เสียงอเมริกาเมื่อได้รับการมอบหมายจากบรรณาธิการของศูนย์ข่าวเอเชีย ได้รับค่าจ้างตามจำนวนชิ้นของรายงานข่าวที่ทำ

บรรณาธิการข่าว (Editor)

หมายถึง ผู้บังคับบัญชาของผู้สื่อข่าวหลักและผู้สื่อข่าวอิสระ มีอำนาจในการสั่งให้ผู้สื่อข่าวติดตามเหตุการณ์ใด ๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวและตรวจแก้ไขเนื้อหาข่าว เพื่อให้ต้นฉบับข่าวสมบูรณ์ก่อนนำไปบันทึกเสียงโดยผู้สื่อข่าวหลักและผู้สื่อข่าวพิเศษ

ปัจจัย (Factors)

หมายถึงองค์ประกอบใด ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งหรือไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการทำข่าว และมีอิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลทั้งทางตรงและทางอ้อมในกระบวนการทำข่าว

News Performance

หมายถึงความสามารถในการทำงานข่าวที่แสดงออกผ่านทางเนื้อหาข่าว ที่เขียนโดยผู้สื่อข่าวหลักซึ่งสามารถบ่งบอกให้ทราบได้ว่า บทบาทในการรายงานข่าวของเสียงอเมริกาเป็นอย่างไร

ในแง่ของการทำหน้าที่เป็นสื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาลและได้รับงบประมาณโดยตรงจากรัฐบาลอเมริกัน โดยดูจากองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการรายงานข่าวดังนี้
ความมีเสรีภาพ (Freedom) และความเป็นกลาง (Equality)

ข้อสันนิษฐานการวิจัยเบื้องต้น

1. เสียงอเมริกาเป็นองค์กรกระจายเสียงระหว่างประเทศ ที่มีหน่วยงานข่าว (News Division) เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลเรื่องงานข่าว โดยมีการจัดโครงสร้างให้มีศูนย์ข่าวและสำนักงานในลักษณะโครงข่ายเพื่อให้สามารถจัดหาข่าวสารจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทั่วทุกมุมโลกและนำเสนอออกอากาศไปยังผู้รับฟังทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม
2. จากการศึกษาเสียงอเมริกาเป็นองค์กรกระจายเสียงระหว่างประเทศที่มีโครงข่ายการทำงานทั่วโลก และที่สำคัญเป็นหน่วยงานสื่อของรัฐ ดังนั้นในกระบวนการทำงานจะมีปัจจัยทั้งภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร, นโยบายระดับองค์กร, รวมถึงความเป็นวิชาชีพด้านข่าว และปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายระดับประเทศ ปรวิบาททางสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค เข้ามามีอิทธิพลทั้งในแง่ของการถือหุ้นและเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการทำข่าวของเสียงอเมริกา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร
3. ภาพรวมจากการทำงานด้านข่าวของเสียงอเมริกาที่แสดงออกมาให้เห็นว่าเสียงอเมริกายังคงเป็นหน่วยงานสื่อของรัฐที่ต้องคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลสหรัฐ รวมทั้งยังคงต้องทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลสหรัฐอยู่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการศึกษากระบวนการผลิตข่าว ขององค์กรกระจายเสียงระหว่างประเทศอื่น ๆ เพื่อทำการเปรียบเทียบการแสดงออกในบทบาทของสื่อมวลชนระหว่างประเทศเหล่านั้น
2. เป็นแนวทางในการศึกษารายการอื่น ๆ นอกเหนือจากรายการข่าว เพื่อเข้าใจถึงบทบาทที่สื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศกระทำต่อสังคมโลก